

**ŞARK MINTIKASINDA MUAYYEN VİLÂYET VE KAZALARDAKİ CERAİMİN TECİLİ HAKKIN-
DA (1/162) NUMARALI KANUN LÂYİHASI VE ADLİYE ENCÜMENİ MAZBATASI**

Türkiye Cumhuriyeti
Başvekâlet
Muamelât Müdüriyeti
Adet : 6/1461

31 Mart 1928
1 Nisan 1928

Büyük Millet Meclisi Riyaseti Celilesine

Şark mıntikasında muayyen vilâyet ve kazalarda-ki ceraimin tecili hakkında Dahiliye Vekâleti Celilesince teklif ve Adliye Vekâleti Celilesinden tanzim edilen ve İcra Vekilleri Heyetinin 28 Mart 1928 tarihli içtimainda tezekkür ve Meclisi Âliye arzı tasvip olunan, Kanun Lâyihasıyla esbabı mucibe mazbatasının musaddak sureti leffen takdim olunmuştur.

Müstaceliyet kararıyla muktezasının ifasına ve neticesinin işarına müsaade buyurulmasını rica ederim,

Başvekil
İsmet

Esbabı Mucibe

1178 numaralı Kanunun tesirâtıyla vilâyatı şarkiyede bir çokları Hükümeti Cumhuriyemizin rafet ve adaletine peyder pey iltica ve dehalet eylemekte iselerde dehaletleri kabul olunan firariler haklarında hukuku âmme davasının tahrika ve derdest ve tevkifleri dehalet arzusunda bulunan diğer firariler üzerinde suitesir icra ve 1178 Numaralı Kanunla istihdaf olunan gayeyi ihlal eylemekte bulunduğundan bu gibiler haklarında takibatın tecili adlühakka ve menafii memlekete muvafık görülmüştür.

Kanun herhangi bir cürüm ve kabahatle şaibedar olanları affetmemektedir. Ancak, hususi ve gayri tabii hadiseler ve saikler tesiriyle doğru yoldan çıkmış ve fakat haddi zatında Hükümeti Cumhuriyeye muti ve memlekete müfit olan vatan evlatlarını bir müddet için takipten vareste bırakmıştır.

Kanun üçüncü maddesiyle itimatsızlıkta ısrar edenlerin bu tecilden istifade ettirmediği gibi dördüncü maddesiyle bu tecil devresi esnasında bir cürüm ve kabahat irtikâb edenlerin de eski cürümleri nazarı dikkate alınmak suretiyle tecziye eylemektedir.

Kanunun birinci maddesi isyanın tenkili sırasında lizaruretin vaki olan tahribat ve müsaderelerin bilâhare mevzuu takibat olmamasını temin gayesiyile tanzim olunmuştur.

İkinci Maddenin Tadili Esbabı Mucibesi

Madde 2. — Kanun Lâyihasının ikinci maddesi ile cürüm ve kabahat maznunları hakkındaki takibatın tecili kabul edilmiş ise de esas kanunun istihdaf eylediği gaye daha ziyade hali firarda bulunanların dehalet ve istimanlarını temin etmekten ibaret olmasına ve mesela dolandırıcılık, emniyeti suiistimal ve sahtekârlık ve nüfuzu memuriyeti suiistimal gibi ekseriyetle şehirlerde mütekemmin olan eşhası alâkadar eden suçlardan dolayı takibatın tecilinde bir faide idariye ve kanuniye melhuz olmadığı gibi, işbu tecilin bilcümle efali memnuaya teşmili idarî zaruretlerin fevkinde bir müsaadei kanuniyeyi tazammun eyliyeceğine binaen bu madde Türk Ceza Kanununun idari zaruretlere temas eden aksamının tefriki ve maznun ve mahkûmlar hakkında bilcümle ihtimalatı kanuniyenin derpişi suretiyle kaleme alınmıştır.

Türkiye
Büyük Millet Meclisi
Adliye Encümeni

5.5.1928

Adliye Encümeni Mazbatası
Riyaseti Celileye

Şark Mıntikasında muayyen vilâyet ve kazalarda-ki ceraim takibatıyla cezaların tecili hakkındaki kanun lâyihası, Adliye ve Dahiliye Vekili Beyefendiler hazır olduğu halde Encümenimizce de müzakere ve tetkik olundu.

Hükümetin esbabı mucibe mazbatasında da mezkûr olduğu üzere adlühakka ve menafii memlekete muvafık görülen kanunu mezkûrun birinci maddesi idareî örfiyenin ilgası tarihi zikr ve tasrih olunmak ve memurini resmîyei devlet yerine memurini devlet denilmek ve cürümden sonra kabahat fıkrası ilâve edilmek suretiyle cüzi taadilatla kabul olunmuştur.

İkinci maddede Türk Ceza Kanununun bazı bap ve fasıllarına tahsis edilen tecilin tatbikat itibarıyla suubeti istilzam edeceği ve kanunla istihdaf olunan gayeyi temin eylemeyeceği teemmül olunarak madde daha âm ve şamil olarak tanzim olunmuştur.

Üçüncü madde aynen kabul olunmuş ve dördüncü madde mükerrer addolunacaklar hakkında sakıt olduğundan onun da ilâvesine lüzum görülmüştür.

Beşinci ve altıncı maddeler aynen kabul edilmiştir.

Hukuku şahsiye hakkında ahkâm derci bazı rüfeka tarafından teklif edilmiş ise de ahkâmı umumiye mucibince hakkı şahsi mercii aidinde takip olunabileceğinden bu hususun yalnız esbabı mucibede zikri tensip olunmuş olmakla muaddelen tanzim kılan kanun lâyihasının müstacelen müzakere ve kabulü heyeti umumiyenin nazarı tasvibine arz olunur.

Adliye Encümeni Reisi	Mazbata Muharriri
Manisa	Kocaeli
Mustafa Fevzi	Selâhattin
Kâtip	Aza
Yozgat	Antalya
Ahmet Hamdi	Ahmet Saki
Aza	Aza
Dördüncü maddenin Türk Ceza Kanununun 95 nci maddesindeki cezaların tecili esasına tevfiik edilerek ahkâmı umumiyeye istisna yapılmaması reyindeyim.	Ankara
	İhsan

Edirne
Hüseyin Hüsnü

Aza	Aza
Balıkesir	Balıkesir
Sadık	Osman Niyazi
Aza	Aza
	Çorum
	Münir
Aza	Aza
Zonguldak	Mardin
Nazif	Osman Ferit
Aza	Aza
Bursa	
Semih	

Hükümetin Teklifi

Şark Muntıkasında muayyen vilayet ve kazalardaki ceraimin tecili hakkında Kanun Lâyihası

Madde 1. — Şeyh Said vakası ve müteakip şekavet hadiseleri dolayısıyla bütün isyan muntıkasında idarei örfiyyenin ilgası tarihine kadar askeri kuvvetler ve memurini resmîyei devlet taraflarından isyanın tenkili emrinde ihtiyar edilmiş olan kâffeî efal ve harekât cürüm addolunmaz.

Madde 2. — Diyarbekir, Elâziz, Van, Bitlis, Hakkâni, Mardin, Urfa, Siirt, Bayazıt ve Malatya vilayetleri ile Behisni, Hınıs ve Kiğı kazalarında işbu Kanununun tarihi neşrine kadar Türk Ceza Kanununun ikinci kitabında birinci babının, birinci, ikinci, dördüncü ve ikinci babının birinci ve ikinci ve üçüncü ve üçüncü babının beşinci, sekizinci, dokuzuncu ve dördüncü babının üçüncü, dördüncü, yedinci ve beşinci babının birinci ve ikinci ve yedinci babının birinci ve ikinci ve dokuzuncu babının birinci ve ikinci ve dokuzuncu babının birinci ve ikinci ve onuncu babının birinci ve ikinci fasıllarında yazılı olan ef'alden meznun olup da haklarında henüz takibata başlanılmayanlarla istintak ve muhakemede maznun bulunanlar ve haklarındaki hüktüm kesbi katıyet ederek infaz edilmekte olan mahkûmlardan maada gıyaben ve vicahen mahkûm olanlar haklarındaki takibatı kanuniyenin icrası veya hükümlerin infazı tecil edilmiştir.

Madde 3. — Elyevm hali firarda bulunan maznun ve mahkûmlar işbu kanunun neşri tarihinden itibaren üç ay zarfında dehalet eylemedikleri takdirde tecilden istifade edemezler.

Madde 4. — İkinci madde mucibince haklarındaki takibatı kanuniyenin icrası veya hükümlerin infazı tecil edilmiş olan eşhas, dehaletleri tarihinden itibaren o dava veya hükmün müruru zamanla sukutu için muayyen olan müddetin yarısı içinde aynı neviden veya daha ağır veya alel itlak ağır cezayı müstelzim diğer bir suç işlediği takdirde hakkında Türk Ceza Kanununun cürüm ve cezaların içtimai hakkındaki faslı ahkâmı tatbik olunur. Şu kadar ki evvelce idama mahkûm olan şahıs ağır cezayı müstelzim diğer bir cürüm işlediği halde hakkındaki hükmü idam ağır hapis olarak infaz edilir.

Zikrolunan müddetler zarfında diğer bir cürüm işlemediği takdirde evvelki suçu işlememiş sayılır.

Madde 5. — İşbu Kanun tarihi neşrinden meri-yülicradır.

Madde 6. — İşbu Kanununun icrasına Adliye Vekili memurdur. 28 Mart 1928

Başvekil	Adliye Vekili
İsmet	Mağmut Esat
Müdafaai Milliye Vekili	Dahiliye Vekili
Mustafa Abdülhalik	Şükrü Kaya
Hariciye Vekâleti Vekili	Maliye Vekili
Şükrü Kaya	Saraçoğlu Şükrü
	Beyefendi Hastadır.
Maarif Vekili	Nefia Vekili
Mustafa Necati	Behiç Beyefendi
	İmzada bulunamadı
İktisat Vekili	Sihhiye ve Muaveneti
Mustafa Rahmi	İçtimaiye Vekili
	Doktor Refik

Adliye Encümeninin Tadili

Şark Mıntkasında Muayyen Vilâyet ve Kazalardaki Ceraim Takibatıyla Cezalarının Tecili Hakkındaki Kanun Lâyihasında Adliye Encümeninin Tadilâtı

Madde 1. — Şeyh Sait vakası ve müteakip şekavet hadiseleri dolayısıyla bütün isyan mıntkasında idarei örfiyenin ilgası tarihi olan 23 Teşrinisani 1927'ye kadar askerî kuvvetler ve memurini devlet taraflarından isyanın tenkilî emrinde yapılmış olan bütün ef'al ve harekât cürüm ve kabahat addolunmaz.

Madde 2. — Şeyh Sait vakası ve müteakip şekavet hadiseleriyle doğrudan doğruya veya dolayısıyla metaldar bulunanlar ile bu hadiselerin vukuundan

itibaren 23 Teşrinisani 1927'ye kadar geçen müddet zarfında Diyarbekir, Elâziz, Bitlis, Hakkâri, Mardin, Urfa, Siirt, Bayazıt ve Malatya vilayetleri ile Behisni, Hınıs ve Kiğı kazalarında efrad tarafından ika olunan cürüm ve kabahatlerle maznun veya mahkûm olanların haklarındaki takibatın icrası veya hükümlerin infazı tecil edilmiştir.

Madde 3. — Elyevm hali firarda bulunup da işbu kanunun neşri tarihinden itibaren üç ay zarfında dehalet etmiyen maznun ve mahkûmlar tecilden istifade edemezler.

Madde 4. — İkinci madde mucibince tecil edilenler işbu Kanunun neşri tarihinden ve üçüncü madde mucibince tecil olunanlar dehaletleri tarihinden itibaren yaptıkları cürüm ve kabahatin veya hükmün tabi olduğu müruru zaman müddetinin yarısı içinde aynı neviden veya daha ağır cezayı müstelzim bir cürüm ve kabahat işledikleri takdirde haklarında Türk Ceza Kanununun memnu fiillerle cezaların içtimai ve tekerrür hakkındaki ahkâmı tatbik olunur. Şu kadar ki, evvelce idama mahkûm olan şahıs ağır cezayı müstelzim bir fiil işler ise hükmü idam yirmi sene ağır hapis olarak infaz olunur. Yukarıki müddetler içinde diğer bir cürüm ve kabahat işlemeyenler evvelki cürüm ve kabahatleri işlememiş sayılır.

Madde 5. — İşbu Kanun neşri tarihinden mer'iyülicradır.

Madde 6. — İşbu Kanunun icrasına Adliye Vekili memurdur.